

Trasa 1 - Křížem krázem Hranicemi

Okružní vycházka Hranicemi, cca 2 km

Město Hranice leží uprostřed území zvaného Moravská brána, převážně na pravém břehu řeky Bečva. I když staletí setřela mnohé z jeho někdejšího vzhledu, zachovalo si ráz středověkého kolonizačního sídla s řadou významných umělecko historických památek. Procházka, spojující nejvýznamnější místa a objekty, je zcela nenáročná a nabízí se jako ideální možnost pro zpestření pobytu zejména lázeňských hostů Teplic nad Bečvou.

Náměstí T.G. Masaryka

Farní kostel Stětí sv. Jana Křtitele

Prohlídkový okruh začneme na náměstí T. G. Masaryka v Hranicích, které má zhruba obdélný půdorys a bývalo jádrem středověkého města, založeného na ostrohu mezi říčkou Veličkou a potokem Ludinou, které se jihozápadně od historického jádra vlévají do Bečvy. Dominantou náměstí je farní kostel Stětí sv. Jana Křtitele (1), vystavěný v letech 1754-63 podle projektu známého brněnského architekta Františka A. Grimma, hodnotná barokní jednoduší stavba s průčelní věží. V interiéru je barokní zařízení ze 60. let 18. století. Za kostelem, na jihozápadním rohu náměstí, stojí radnice čp.71 (2), jejíž nejstarší část při radniční ulici tvoří pozdně gotický sál, zaklenutý žebrovou hvězdnicovou klenbou, z r.1528, a dvoupatrový objekt směrem do náměstí nárožními arkýřovými věžičkami, datovaný 1544. V r. 1571 byla k radnici přistavěna věž s obydlím věžného a před ní podloubí s otevřenou lodží. V r. 1869 byl původní vzhled radnice narušen přestavbou, která dala budově dnešní historizující fasádu. Na náměstí a v ulicích se dochovala řada renesančních domů, z nichž k nejhezčím patří tzv. Čapitovský dům čp. 20 s podloubím a kamenným portálem s letopočtem 1583. Na Čapitovský dům navazují další renesanční objekty v Radniční ulici (až po čp. 32), většinou troj nebo dvojtraktové, s průjezdem do dvora. V jihovýchodním rohu náměstí stojí Pernštejnský dům, jehož dvě místnosti mají renesanční klenby. Na severní straně náměstí byl v r. 1839 vztyčen mariánský sloup se sochou Immaculaty z r. 1729. Poblíž připomíná pamětní deska někdejší poštovní místo z r. 1627.

Budova bývalé bratrské školy

Z jihovýchodního cípu náměstí můžeme odbočit úzkou uličkou dolů k potoku Ludina a po lávce přejít do Komenského ulice. O kousek dál vpravo, při vyústění Hřbitovní ulice, stojí budova bývalé bratrské školy (3), renesanční přízemí objekt 265/2. V r. 1574 jej koupil malíř Jan Červenka Turnovský a o 9 let později vyzdobil průčelí sgrafity, jejichž torzo se dochovalo.

Stejnou cestou se vrátíme na náměstí a pokračujeme k severu Zámeckou ulicí. Také tady se dochovaly renesanční domy s podloubím. Na konci podloubí po pravé straně na domě č. 16 je umístěna pamětní deska, která připomíná, že tu v srpnu 1852 bydlel Bedřich Smetana. Pod podloubím na kraji malého Pernštejnského náměstí je zajímavý pozůstatek středověkého práva, sloužící jako pranýř.

Zámek

Přes náměstí přejdeme vlevo k zámku. Před ním na zdi (tržnice) byly druhotně zasazeny renesanční kamenné desky, pocházející ze zbořených městských bran. Zámek (4) vystavěl v letech 1553-62 Jan Kropáč z Nevědomí, který si Hranice zvolil za své sídlo. Zámku předcházela středověká tvrz, prvně připomínaná v r. 1398, přestavěná před r. 1514 a po dokončení zámku upravená na pivovar a sýpku. Ty však v r. 1958 vyhořely a v roce 1959 byly zbořeny. Původní trojkřídlý patrový objekt byl zvýšen a rozšířen začátkem 17. století Zdeňkem Žampachem z Potštejna. Ve 2. polovině 19. století byly zazděny přízemní arkády v nádvoří a upraven interiér. Zámek je čtyřkřídla budova kolem obdélného dvora, na západě navazující na městské hradby, na jihu oddělená od města příkopem. Z jihozápadního nároží vystupuje věž, do 1. patra zámku válcová, pak polygonální. Celý areál byl v nedávné době zcela zrekonstruován.

Židovský hřbitov

Jiráskovou ulicí kolem východního zámeckého traktu dojdeme na křižovatku u náměstí 8. května a dáme se vpravo do Zborovské ulice. Po pravé straně je ohrazený areál židovského hřbitova (5), který připomíná zdejší poměrně početně zastoupenou židovskou obec. Hřbitov pochází ze 17. století, nejstarší dochovaný náhrobek je z r. 1686. Před listopadem 1989 začala likvidace areálu, v letech 1990-94 byla zbývající část znovu obnovena.

Kunzův palác

Vrátíme se zpět na náměstí 8. května a pokračujeme vpravo třídou 1. máje. Vlevo je poškozená socha sv. Jana Nepomuského z r. 1720 a kamenný krucifix z r. 1832. Mezi moderní zástavbou dojdeme k silničnímu podjezdu, za ním po pravé straně jistě neunikne naší pozornosti nově rekonstruovaný Kunzův palác (6), připomínající zámček. Je to bývalá administrativní budova firmy Antonín Kunz, vystavěná v novobarokním slohu. Po opravě v r. 1992 patří k nejhezčím objektům ve městě. Antonín Kunz založil v Hranicích výrobu čerpadel a čerpací techniky v r. 1883.

Chráněná lípa

Bratrský sbor

Od paláce se vrátíme malý kus cesty k podjezdu, přejdeme frekventovanou třídu 1. máje a po schodech sestoupíme k hlavní obchvatové komunikaci. Podél ní dojdeme k Veličce a zahneme po jejím levém břehu do podjezdu. Stále podél říčky se dostaneme k lávce a přejdeme po ní na protější břeh do ulice Galašovy a shlédneme pamětní desku na jeho rodném domě. Mineme chráněnou lípu malolistou (7), památný strom jehož věk se odhaduje na 120 let. Lípa je vysoká 10 metrů, kmen má obvod 330 cm. Dostaneme se na Šromotovo náměstí k budově bývalého bratrského sboru (8), dnes kostela církve českobratrské. Sbor byl postaven již v první polovině 16. století a čeští bratři jej využívali do roku 1622. Za Josefa II. v r. 1786 byla kaple zrušena, kněžiště zbořeno a loď upravena na skladiště soli (tzv. solárna). Objekt byl znovu rekonstruován a vrácen církvi českobratrské v r. 1924. U sboru se po lávce vrátíme na levý břeh Veličky. Nabízí se nám pěkný pohled na zámek a část bývalého městského opevnění – hradbu s půlkulatými baštami. Opevnění z let 1292-96 bylo zřejmě poměrně primitivní, snad pouze valové. Teprve za Pernštejnů po r. 1475 bylo město sevřeno dvojitým pásem hradeb, vzájemně oddělených parkánem, otevřeným dvěma branami – Horní v dnešní Jiráskově ulici a Dolní na jižním konci Svatoplukovy ulice. Kromě toho existovalo i několik branek. Vnitřní hradební prstenec prakticky beze stopy zmizel,

vnější se dochoval téměř celý. Hradba je asi 1 m široká a 4 metry vysoká. Nejlépe je patrná na západní straně, kde byla spolu s půlkruhovými baštami rekonstruována v letech 1974-75.

Židovská synagoga

Školní náměstí

Podél říčky, po jejím levém břehu, pokračujeme pod hradbami k jihu. Na další lávku navazuje schodiště, ústící do Janáčkovy ulice poblíž Masarykova náměstí. Nad ním vystupuje výrazná budova bývalé židovské synagogy, pseudoslohové stavby z 19. století, nově rekonstruované na výstavní síň. Čechovou ulicí dojdeme až téměř k hlavní ulici – třídě Čs. armády. Před ní zahneme vlevo do ulice 28. října. Mineme budovu banky, za ní po levé straně vidíme pilíře a střílny, pozůstatky jedné z hradebních branek. O kus dál dojdeme na Školní náměstí (9), kde stával původně původní farní kostel sv. Jana Křtitele. Všimneme si tu fary čp. 38, jednopatrové budovy s renesančním jádrem, přestavěné v pozdním baroku a v 19. století. Vlevo Radniční ulicí se vrátíme na Masarykovo náměstí.